

Ami egy konferenciáról kimaradt...

Kiegészítések az I. Magyarországi Biblioterápiai Konferenciához

VRAUKÓNÉ LUKÁCS Ilona

A Magyar Olvasástársaság (HUNRA) az *I. Magyarországi Biblioterápiai Konferenciát* az NKA-tól 2013-ban elnyert támogatás segítségével 2014. május 16-án rendezte meg a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban.

A „*Segített a könyv, a mese*” című fórumra minden érintett nagy várakozással tekintett, hiszen ilyen nagyszabású szakmai találkozó nem volt még Magyarországon, mióta a biblioterápia fogalma, gyakorlata hazánkban elterjedtté vált.

A pályázati programban arra vállalkoztunk, hogy az olvasásnak mint élménynek a legkülönbözőbb formában való hasznosíthatóságáról, illetve annak irányairól folytassunk eszmecserét. Az előadások témáját úgy alakítottuk ki, hogy áttekintsük a biblioterápia hazai fejlődési sza-

kaszait, foglalkozunk lélektani hátterével és irodalomelméleti kérdéseivel, továbbá gyakorlati tapasztalatok bemutatásával és azok elemzésével is.

Fontosnak tartottuk, hogy az előadások érintsék az alapvető elméleti kérdéseket, és hogy a gyakorlati hasznosíthatóságot minél több oldalról mutassuk be. Már a szervezés megkezdésekor látható volt, hogy az idő az és anyagi kereteink túl szűkösek ahhoz, hogy a biblioterápia valamennyi területe elméleti és gyakorlati szempontból képviselve legyen, ezért kerestük a lehetőségét, hogy a konferenciáról kimaradó témákat – a hiányzó láncszemeket – is be tudjuk mutatni, hogy a kép teljesebbé válhasson. Az alkalmazhatóság két fontos területéről akkor nem esett szó: a lelki és fizikai bántalma-

zások miatt a családi környezetből kiemelt és nevelőotthoni közösségbe helyezett fiatalokról, illetve az irodalomterápia lélekmentő szerepéről a büntetés-végrehajtási intézetben. E két témát kiegészítésképpen most a Könyvtári Figyelő hasábjain mutatjuk be. Nevelőotthonban szerzett tapasztalatait *Asztalos-Varga Csilla*, az Irodalomterápiás Társaság titkára, egy büntetés-végrehajtási intézményben, börtönben tett megfigyeléseit pedig *Kovács Zsuzsanna* pszichológus foglalta össze.

Mielőtt e speciális területeken szerzett tapasztalatokat bemutatnánk, rövid ízelítőt kívánunk adni az olvasónak a konferencián elhangzottakból oly módon, hogy az előadók egy-egy lényeges gondolatát kiemeljük, idézzük. A konferenciáról részletes beszámoló jelenik meg a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2014. októberi számában, az elhangzott előadások szövege pedig abban a konferencia-kötetben lesz olvasható, amelyet a Magyar Olvasástársaság jelentet meg az ősz folyamán.

A biblioterápia magyarországi megjelenését, elterjedését és irányait *Bartos Éva* biblioterapeuta, (a Könyvtári Intézet ny. igazgatója, a Magyar Olvasástársaság alapító tagja) segítségével tekinthettük át az 1970-es évektől napjainkig, aki azt mondta: „*Fel kell tárnunk a megtett út minden egyes fejlődési szakaszának jellemző sajátosságait, felmerülő problémáit és eredményeit ahhoz, hogy a tapasztalatokat és tanulságokat levonva felelősséggel ki tudjuk jelölni a tevékenység további útját, feltétel- és feladatrendszerét, emberi, szakmai követelményeit.*”

A biblioterápia oktatásának, és végzettséghez kötött szakmai művelésének mai nemzetközi gyakorlatát *Hász Erzsébet* (bölcész, tanár, előadóművész, biblioterapeuta, teológus, orvos) foglalta össze, és igazolta bőséges példával: „*A biblioterápia – mint minden terápia – nyilvánvalóan csak a gyógyítás gyakorlati viszonylatában létezik, enélkül értelmetlen a terápia mint elnevezés, így a biblioterápia felelős művelője sohasem nélkülözheti a sokoldalú elméleti ÉS gyakorlati tudást.*”

Jeney Éva irodalomtörténész, fordító (MTA Irodalomtudományi Intézet) a központi téma iro-

dalomelméleti kérdéseiről tartott előadást: „*Az irodalomterápia átértelmezi az irodalomelméletet és annak értelmezését. Az irodalomelmélet átértelmezi az irodalomtörténetet. Az irodalomterápia tehát újraértelmezi az irodalomtörténetet. Ha ez a három állítás igaz, úgy a biblioterápia az irodalomelmélet provokációja.*”

A téma szakirodalmi ellátottságát, a publikációs lehetőségeket, a tájékozódáshoz szükséges honlapokat, vagyis a biblioterápia szakirodalmi támogatottságát *Kovács Zsuzsanna* pszichológus, biblioterapeuta mutatta be. „*Bár biblioterápiával sokan foglalkoznak saját segítő hivatásuk részeként, egységes szakmai kerete nincs Magyarországon ennek a tevékenységnek. Ez a publikációkban is meglátszik: saját terápiás tevékenységének tapasztalatairól egy-két szerző ír cikket, a módszert átfogóan bemutató kézikönyv azonban még nem született.*”

Nagy Attila olvasáskutató (a Magyar Olvasástársaság alapítója, jelenlegi tiszteletbeli elnöke, az Országos Széchényi Könyvtár ny. tudományos munkatársa, főiskolai, egyetemi oktató) előadásából azt tudhattuk meg, milyen szerepe van és lehet a biblioterápiának az oktató-nevelő munkában: „*Elsődleges célunk az olvasás megszerettetése, minden előzetes bemutatás, értelmezés, minősítés nélküli olvasás közös értelmezéssel, ahol minden válasz elfogadható. Erre a műveletre a pedagógusokat az alap és továbbképzés rendszerében tudatosan fel kell készíteni!*”

A meseterápiáról, a terület önállósulásáról *Kovács Marianna* gyermekkönyvtáros, mesemondó, biblioterapeuta (a százhalombattai Hamvas Béla Városi Könyvtár igazgatóhelyettese, a Magyar Olvasástársaság alelnöke) tartott színes, természetesen mesével is illusztrált előadást. „*Úgy tűnik, a népmese felébredt Csipkerózsika álmából, s most gondolkodik, hol a helye a mai világban? Tisztáznunk kell a fogalmakat, meghatározni a céljainkat.*”

Az elméleti előadások után gyakorlati példákon keresztül ismerhettük meg, hogy a biblioterápia milyen módon járul hozzá a különböző korosztályok és társadalmi rétegek problémáinak megoldásához, s ezek kiegészítéseként, az önismeret fejlesztéséhez és a gyógyításhoz. *Medveczkiné*

Tegzes Tünde és Sóron Ildikó biblioterapeuták a MOL Gyermekgyógyító program keretében, a Bolyai János Műszaki Szakközépiskolában megvalósult pályázatuk tapasztalatairól számoltak be: „...igyekszünk bemutatni: miért lehetnek érdekesek és értékesek a választott szépirodalmi művek a kamaszoknak, milyen lényeges gondolatokat, kérdéseket vetettek fel számukra, és milyen terápiás hatásokkal számolhattunk a szövegekből kiinduló beszélgetések során.”

Medveczkiné Tegzes Tünde egy másik korosztály körében végzett terápiás munkáját is ismertette, hogyan lehet a biblioterápiát eszközként használni az idősek lelki és szellemi egészségének megőrzésében: „Tapsztalataim különböző intézménytípusokban, különböző élethelyzetben lévő, valamint eltérő kognitív képességű idősek körében tartott foglalkozásokból származnak. Megkísérlem ezeknek az eltéréseknek a tanulságait összefoglalni abból a szempontból, hogy milyen szerepet játszanak a műválasztásban, a foglalkozás megtervezésében és kivitelezésében.”

A fogyatékkal élők mentális egészségének biblioterápiái eszközökkel való karbantartási lehetőségeiről *Vaczóné Antal Erika* könyvtáros, biblioterapeuta (Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, Nyíregyháza) osztotta meg tapasztalatait: „Nincs olyan élethelyzet a világban, amit csak egy ember élt volna meg. A művészek alkotásaikban legtöbbször konkrét élethelyzetüknek, hangulatuknak, érzelmeiknek, örömeiknek, boldogságuknak, bánatuknak, csalódottságuknak, veszteségeiknek, fájdalmaiknak adnak hangot. Ezen alkotások nemcsak katarziszokat válthatnak ki belőlünk, hanem akár megoldási stratégiaként is szolgálhatnak számunkra: 'Ki szépen kimondja a rettenetet, azzal föl

is oldja.' Ezzel a hittel próbálom megvalósítani biblioterápiás foglalkozásaimat.”

Egy speciális terület, a bibliodráma hazai gyakorlatáról *Baják Gábor* pszichodráma-vezetőtől és kiképzőtől hallhattak a résztvevők: *A „bibliodráma első kísérleteire az 1960-as évek közepén került sor Németországban. Mai helyzetét tekintve sokféle irányzattal találkozunk: a bibliai szerepjárástól kezdve a protagonistát a középpontba helyező bibliodráma-játékig, a szöveget több oldalról megközelítő, leginkább gestalt elemekkel dolgozó, a befelé fordulást elősegítő módszertől a bibliai színházig.”*

A biblioterápia könyvtári alkalmazásának lehetőségéről a sokak által ismert programsorozat, a *Műkincsvadászat* kapcsán Sóron Ildikó könyvtáros (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) számolt be. Összefoglalta a sorozat születését, fejlődését, eredményeit és a tervezett továbblépési lehetőségeket: „Vérré válik az irodalom! 2010-ben indult könyvtári környezetben *MŰKINC*Svadászat címmel az a személyiségfejlesztő jellegű biblioterápiás foglalkozás-sorozat, melynek eredményeiről, tapasztalatairól számolok be az előadás keretében.”

Nagy Attila és *Stibler Erika* pszichológus levezető elnökök összefoglalójukban külön hangsúlyozták, hogy szükségesnek tartják a konferencia folytatását. (A konferencia iránti felfokozott érdeklődést jelezte, hogy a tervezett 40–50 fő helyett 110 résztvevő volt jelen, és az egy évvel korábban felkért előadók mindegyike eljött.)

Teljes kép megalkotását terveztük, és ennek kialakításához a bevezetőben már jelzett – a konferenciáról kimaradt – két témát és előadót ajánlom tehát a figyelmükbe. Olvassuk most az Ő írásaikat!

Beérkezett: 2014. július 7.

EISZ tájékoztató 2015

Az EISZ 2015. évi igényfelmérés egyszerűsített menetéről az Elektronikus Információszolgáltatási Nemzeti Program hivatalos honlapján (<http://mtak.hu/tajekoztato-eisz-2015-igenyfelmeres>) vagy az EISZ Facebook oldalán (<http://www.facebook.com/eisz.mtakik>) lehet tájékozódni.

(Forrás: Katalist, szept. 19. – az EISZ Titkárság tájékoztatója)